

Hvala Allahu, dž. š., koji nam je kur'anski "teški govor" učinio lankim za pamćenje i razumijevanje. Neka je salavat i selam na Muhammeda, a. s., koji je rekao da je naša vjera lahka, ali i koji, tokom misije koja mu je dodjeljena, nikad nije bježio od izazova, ma koliko teški bili.

Uvaženi profesori, drage kolege i studenti,

Uzvišeni Allah, dž.š. u Svojoj Knjizi nam kazuje kako je stvaranje u suprotnostima ili, preciznije, u parovima odlika Njegovog stvaranja. Svijet harmonija suprotnosti čija susretanje omogućava život, dok istosti nemaju tu moć. To je temeljna kosmička struktura. U moralnom smislu, ove su suprotnosti same po sebi neutralne, odnosno postaju pozitivne ili negativne ovisno o kontekstu, ovisno o ljudskom postupanju s njima. I tama može biti pozitivna vrijednost, kao što i tradicionalno pozitivna svjetlost ponekad može biti negativna, ukoliko je zasljepljujuća ili ukoliko jednostavno želimo da spavamo.

Isto vrijedi i za suprotnosti lahko i teško, o kojima danas želim nešto reći. Šta je pozitivno, a šta negativno: lahkoća ili težina?

Neki kažu da je težina pozitivna vrijednost jer samo ono što smo u životu teško stekli ima vrijednost. Samo sabur u velikim iskušenjima čini od nas vjernike vrijedne poštovanja. Birati u životu samo lahke puteve znači odreći se mogućnosti sticanja iskustva koje nam poklanja teret života: a što je teret teži – bliži smo zemlji, bliži smo stvarnosti i „istini“.

S druge strane, težina može biti negativna vrijednost ukoliko je prisutna u našoj komunikaciji, ukoliko našu komunikaciju uvjetujemo teretom dvosmislenosti, neotvorenosti i egoizma. Poslanik, a.s., kaže:

أَلَا إِنَّ خَيْرَ الرَّجَالِ مَنْ كَانَ بَطِيءَ الْغَضَبِ ، سَرِيعَ الْفِيءِ

أَلَا وَإِنَّ شَرَّ الرَّجَالِ مَنْ كَانَ سَرِيعَ الْغَضَبِ بَطِيءَ الرِّضَا

Najbolji među ljudima je onaj ko se sporo naljuti, a brzo odljuti, a najgori među njima je onaj ko se brzo naljuti, a sporo odljuti. (Hadis bilježi imam Ahmed)

Ovim hadisom nas Poslanik motivira da olakšamo našu komunikaciju, da jedni drugima opraštamo i uzimamo u obzir sve privatne razloge.

Lahkoća nije isto što i praznina. Praznina je teška. Lahkoća je bremenita mogućnostima. Lahkoća je neustrašiva, neobuzdana, povjerljiva; težina je gorka, mučna, dosadna, poput Karuna koji se hvališe blagom pred bijednim izraelskim robljem. S druge strane, tajanstveni Isa, a. s., bacio je čašu i češalj kad je spoznao da se može piti iz skupljene šake i češljati prstima. Ovaj kur'anski kontrapunkt, Karun i Isa, spada u red često „primjenjivanih retoričkih figura“: dok je lahki Isa uznesen na nebo, težina Karunovog blaga ga je na kraju povukla pod zemlju.

فَحَسَبْنَا بِهِ وِبْدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ

I Mi smo i njega i dvorac njegov u zemlju utjerali, i niko ga od Allahove kazne nije mogao odbraniti, a ni sam sebi nije mogao pomoći.

Ovdje je lahkoća jednaka siromaštvu, a težina bogatstvu. Ponekad se duh opisuje kao lahak, a materija kao teška; prvo je pozitivno, drugo negativno. Ali ima i onih autora koji misle kako je materija, kao Božije stvorenje, ne samo čudo i inteligencija, već i „sentimentalno dobro“. Nije materija nečista; prljav je duh koji njom manipulira.

Za neke je sreća lahka, dok je za druge sretno građanskopostojanje suštinski dosadno, i samo težak život ima poetski značaj.

Napokon, Vaga iz sure „Al-Qariah“, koja vrlo jezgrovito artikulira dramu težine i lahkoće, preferira težinu u odnosu na lahkoću koja će biti bačena u Vatru.

فَأَمَّا مَنْ تَقَلَّطَ مَوَازِينُهُ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ

Onaj u koga njegova djela budu teška – u ugodnu životu će živjeti, a onaj u koga njegova djela budu lahka – boravište će mu bezdan biti.

Ista sura poredbenim frazemama nagovještava kataklizmičnu transformaciju težine u lahkoću:

- brda u vunu,
- ljudi u leptire.

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ

U drugom onostranom kontekstu tovar grijeshnog zivota je propast bez usporedbe.

Molim Allaha, dž.š., da nas učini ljudima čija je komunkacija lahka, otvorena, neopterećena licemjerstvom i egoizmima. Molim Allaha, dž.š. da ne budemo oni koji u životu biraju samo lahke stvari ostavljajući teške generacijama koje dolaze. Molim Allaha, dž.š, da tasovi naših dobrih djela budu teški, a tasovi loših – lahki.

Hatib: Samedin Kadić

Sarajevo, 18. decembar 2015. / 7. rebi'u-l-evvel 1437.